

İLKOKUL VE ORTAOKUL ÖĞRETMENLERİ İÇİN REHBERLİK FAALİYETLERİNE YÖNELİK BİR TUTUM ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Otrar
Marmara Üniversitesi
motrar@marmara.edu.tr

Uzm.Banu Abbasoğlu
MEB
banu-abbasoglu@hotmail.com

Özet

Bu araştırmada ilkökul ve ortaokul öğretmenlerinin rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerine yönelik tutumlarını belirlemek için Likert tipi bir ölçek geliştirilmiştir. Geliştirilen ölçeğin geçerliği ve güvenilirliğini test etmek için taslak ölçek 368 öğretmene uygulanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini saptamak amacıyla PCA ile faktör analizi yapılmış ve varimax döndürme işlemi gerçekleştirilmiştir.. Güvenirliği belirlemek amacıyla test tekrar test ve Cronbach-Alfa iç tutarlılık katsayıları hesaplanmış ve alpha değerini düşüren maddelerin elenmesinin ardından ölçek 17 maddeli üç faktörlü yapıya indirgenmiştir. Ölçeğin açıkladığı toplam varyans miktarı %66,545'dir. Toplam alpha değeri $\alpha=0.92$ olarak hesaplanan ölçeğin alt boyutlarının alpha değerlerinin ($\alpha_{\min}=.70$ - $\alpha_{\max}=.94$) arasında değiştiği görülmüştür. Madde toplam ve madde kalan analizleri ve madde ayırdedicilik analizler anlamlıdır ($p<.001$). Faktörler arası korelasyonlar da anlamlıdır ($p<.001$). Öte yandan devamlılık katsayısı için ölçek iki hafta arayla aynı gruba (N=41) uygulanmış ve toplam ve alt boyutlar için korelasyon katsayıları anlamlı bulunmuştur ($r_{\text{top}}=.833$; $p<.001$). Bu sonuçlar ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Anahtar Sözcükler: Rehberlik, psikolojik danışma, tutum ölçeği.

DEVELOPING AN ATTITUDES SCALE FOR ELEMENTARY AND MIDDLE SCHOOL TEACHERS' TOWARDS GUIDANCE

Abstract

In this research, a Likert scale instrument was developed in order to identify the attitudes of elementary and middle school teachers toward counseling and psychological consulting. A draft scale was applied to 368 teacher. Factor analysis with PCA were conducted in order to determine construct validity, and varimax rotation was applied and 17-item scale was presented. It was determined that the scale has a 3-factor-structure and explained the significant part %66,545 of the total variance. In order to identify the reliability, a test, retest, and ve Cronbach-Alfa inner consistency parameters were calculated and a 3-factor structure was identified after the elimination of the items that reduce the alpha scores. It was observed that the sub-dimensions of alpha rates of 17-item scale with a calculated $\alpha=0.92$ total alpha rate change between ($\alpha_{\min}=.70$ - $\alpha_{\max}=.94$). The correlations among factors were significant. Test-retest correlations were identified as significant ($r_{\text{top}}=.833$; $p<.001$). The gained results of the study prove that the scale is valid and reliable.

Keywords: Guidance, Psychological Counseling, Attitude Scale.

GİRİŞ

Eğitim, bir kişiyi yaşama hazırlamak için ihtiyaç duyulan bilgi, beceri ve tutumun kazandırılması sürecidir. Eğitim; hayat için en önemli sermayedir. Bir nesli “ hayata hazırlamak” maksadı; “şahsiyetlerde sağlam karakterler oluşmasını temin” ile mümkündür (Baltacıoğlu, 1995). Eğitimde amaç, bir dizi öğrenmelerle, kişinin davranışının değişmesini sağlamaktır. Davranış değişimi, ancak, kişinin yaşantı kazanması ile sağlanabilmekte ve bu değişim, bir süreç özelliği taşımaktadır (Bakırcıoğlu,2005). Bir eğitim kurumunda, bir küme öğrenciye belli dal ya da konularda bilgi verme, onlara belli konuları öğretme anlamını çağrıştıran “öğretim” kavramı, giderek “öğrenmeyi kolaylaştıracak etkinlikleri düzenleme, gereçleri sağlama ve kılavuzluk etme” eylemini dile getirmeye yöneldi (Oğuzkan, 1981; Özoğlu, 1982; akt. Bakırcıoğlu, 2005). Bu anlamdaki öğretim ise, öğrenciyi odak almayı; her öğrencinin kendine özgü özelliklerini tanımayı ve öğretimi bunlara dayandırmayı gerektiriyordu. Bu gelişmelerin sonucu olarak, kişinin bütünüyle gelişmesine; etkin bir kişisel-toplumsal ve mesleki uyum gücü kazanmasına yardımcı olmak amacıyla okullarda “öğrenci kişilik hizmetleri” adı altında yeni hizmetler verilmeye başlandı.

Öğrenci kişilik hizmetleri içinde önemli bir yeri olan rehberlik ve psikolojik danışma, 20. yüzyıl’da eğitim alanına getirilen en önemli yeniliklerden biridir. Rehberlik bireye kendini anlaması, çevredeki olanakları tanınması ve doğru kararlar vererek, özünü gerçekleştirilebilmesi için yapılan sistematik ve profesyonel bir yardım sürecidir. Rehberliğin amacı, kişinin bilgiyi özümsemesine ve davranışa dönüştürmesine, bilgi edinme yollarını araştırma isteği geliştirmesine, yardımcı olmaktır. Psikolojik danışma ise, birey hakkında edinilen bilgilerin, onun öz kavramına katılması ve davranışa dönüştürülmesi anlamı taşır (Kuzgun, 2000).

Rehberlik ve psikolojik danışma, kendini çevresindeki olanakları tanınması, gizil güçlerini geliştirmesi, sorunlarını çözebilmesi ve kendini gerçekleştirme için kişiye, bu işi kendine meslek edinmiş olan uzmanlarca yapılan yardım sürecidir. Örgün eğitim kurumlarından da bu anlayış doğrultusunda bir rehberlik ve psikolojik danışmanın uygulanması beklenmektedir. Çağdaş okul öğrenciye salt bilgi vermeyi amaç edinmemelidir. Öğrencilerin toplumsal uyum ve duygusal olgunluk gibi davranışları kazanabilmeleri için, eğitim-öğretim hizmetleri yanında, öğrenci kişilik hizmetlerinden biri olan rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin okullarda verilmesine gereksinim vardır (Bakırcıoğlu, 2005).

Öğrenciler, günlerinin önemli bir bölümünü okulda öğretmenleri ile geçirmektedir ve öğrencilere gerekli rehberliği yapmak için öğrenci-öğretmen ilişkisi oldukça önemlidir. Buna inanan öğretmen, rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetleri içerisinde yer almaya hazır demektir. Okullarda rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin gerçekleşmesinde sınıf rehber öğretmenine önemli görevler düştüğü görülmektedir. Bu durumda sınıf rehber öğretmenlerinin rehberliğe yönelik olumlu tutuma sahip olmaları beklenmektedir. Rehberliğe karşı olumsuz tutumlar geliştirmiş bir sınıf rehber öğretmeninin, rehberlik ilgili görevlerini yerine getirmede pek de istekli olmayacağı açıktır. Bir okulda rehberlik hizmetlerini gerektiği gibi yerine getirebilmek için, öncelikle okul rehberlik ekibinin rehberliğe yönelik tutumları ve rehberlik anlayışlarının yeterli düzeyde olup olmadığının belirlenerek, okul rehberlik ekibinde ortak bir rehberlik anlayışı ile rehberliğe yönelik olumlu tutumlar oluşturabilme yönünde çaba göstermek gerekmektedir. Ne var ki ülkemizde bu konuyla ilgili dolaylı ilişkisi olan birkaç araştırma dışında (Bülbül, 2009; Demir, 2010; Kaya 1994; Onur, 1997; Öztemel, 2000; Tokgöz, 2004;) sınıf rehber öğretmenlerinin rehberliğe yönelik tutumları ile doğrudan ilişkili araştırmalara rastlanmamaktadır. Bu bağlamda, ilköğretim ve ortaokul öğretmenlerinin rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerine yönelik tutumlarını ölçen bir ölçek geliştirilmesinin bir ihtiyaç ve uygulamadaki olası olumlu etkileri düşünülerek bu araştırma planlanmıştır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim ve ortaokul öğretmenlerinin rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerine yönelik tutumlarını ölçen bir ölçme aracı geliştirmektir.

Araştırmanın Önemi

Okul ve eğitimin temel öğelerinden birini rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetleri oluşturmaktadır. Öğretmenlerin eğitim ve okulun amaçlarını gerçekleştirmedeki rolü ve önemi büyüktür. Öğretmen,

konumundan dolayı bütüne ilişkin performans ve sonuçlar üzerinde önemli etkisi olan kişidir. Öğretmenlerin rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerine yönelik olumsuz tutumlarının eğitim sürecine zayıflatıcı bir etkisi olduğu açıktır. Rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerine yönelik problemlerin çözülebilmesi için öğretmenlerin önce kendi problemlerinin farkında olup bunları çözebilmeleri gerekmektedir. Öğretmenlerin öğrenciler için sorun olarak gördükleri birçok durum ve olayın kaynağı, okuldaki rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerinin yeteri kadar yerine getirilmemesi ile ilgili olabilir.

Araştırmada ilkökul ve ortaokul öğretmenlerinin rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerine yönelik tutumlarını tespit etmek, tutumlarını etkileyen durumları belirlemek amaçlanmıştır. Tutumlarının belirlenmesi, öğretmenlerin etkililik, verimlilik ve performans düzeylerinin belirlenmesinde yardımcı olabilir. Sistem genelinde öğretmenlere rehberlik ve psikolojik danışma konusunda okullara yönelik yeni politikalar geliştirmelerinde bilimsel dayanaklar sağlaması umulmaktadır.

Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin verdikleri cevapların gerçek düşünce ve görüşlerini yansıttıkları kabul edilmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2013–2014 eğitim öğretim yılında Yalova ili devlet okullarında görev yapan ilkökul ve ortaokul öğretmenleriyle sınırlıdır.
- Araştırmanın sonuçları veri toplama araçlarıyla sınırlıdır.
- Araştırmadan elde edilen bulgular, deneklerin ölçeklere verdikleri cevaplar ile sınırlıdır.
- Araştırma gerçekleştirilen istatistiksel çözümlene yöntemleri ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Model

İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerine yönelik tutumlarını belirlemek üzere kullanılabilir ölçü geliştirilmesinin amaçlandığı bu araştırma bir ölçek geliştirme çalışmasıdır. Bu amaçla geçerlik ve güvenilirlik işlemleri gerçekleştirilmiştir. Ölçek beşli likert tipi modele uygun şekilde tasarlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma Yalova ilinde devlet okullarında görev yapmakta olan öğretmenler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunun belirlenmesinde Yalova ilindeki Devlet okulları listelenmiş ve aralarından tesadüfi (random) oransız küme örnekleme yöntemi ile 21 okul seçilmiştir. Sonuçta bu okullarda görev yapan 368 öğretmen üzerinde uygulamalar gerçekleştirilmiştir.

Uygulamalar tamamlandıktan sonra tüm cevap formları incelenmiştir. Bu inceleme sürecinde eksik cevap veren (demografik bilgileri ya da bazı soruları kodlamayan) formları hatalı dolduran (iki maddeye ait cevapları aynı seçeneklerin içinde gösteren) ya da kasıtlı olarak formu boş bırakan, teslim etmeyen vb. nedenlerle cevapları geçersiz sayılacak örneklem elemanlarının (n=22) kâğıtları belirlenmiştir. Sonuç olarak 390 cevap formunun 22 tanesi elenmiş ve kalan 368 form ile ölçek geliştirmeye yönelik analizlere başlanmıştır.

Çalışma grubunu oluşturan öğretmenlerin 8'i (%2.2) 20-24 yaş grubunda; 41'i (%11.1) 25-29 yaş grubunda; 57'si (%15.5) 30-34 yaş grubunda; 93'ü (%25.3) 35-39 yaş grubunda; 65'i (17.7) 40-44 yaş grubunda; 104'ü (%28.3) 45 yaş ve üzeri grubunda; 149'u (%40.5) kadın; 219'u (%59.5) erkek; 204'ü (%55.4) branş öğretmeni grubunda; 164'ü (%44.6) sınıf öğretmeni; 8'i (%2.2) öğretmen okulu; 34'ü (%9.2) eğitim enstitüsü; 230'ü (%62.5) eğitim fakültesi; 43'ü (%11.7) fen edebiyat fakültesi; 14'ü (3.8) lisansüstü; 39'u (10.6) da diğer bölümlerden mezun durumdadır.

Madde Hazırlama Süreci ve Verilerin Toplanması

Bu aşamada önce, kuramla ilgili literatürler ayrıntılı biçimde taranmış, literatür taramasında öncelikle rehberliğe yönelik tutumu ölçmeyi hedefleyen ölçek geliştirme çalışmaları (Demir, 2010), sonrasında öğretmen tutumlarını ölçmek için geliştirilen Demokratik Tutum Ölçeği (Gözütok, 1995) incelenmiş ve toplam 100 madde (item) oluşturulmuştur. Ardından oluşturulan maddeler her biri alanda uzman olan 8 uzman tarafından incelenmiştir. Uzmanlardan, oluşturulan maddelerde yoklanacak olan davranışların göstergesi olup olmadığına dair görüşleri alınmıştır. Uzmanlardan maddelerin ölçekte yer aldıkları faktörler için uygunluğuna ilişkin cevaplarını Likert tipi 3'lü derecelendirme ölçeği (1. Kalmalı, 2. Revize Edilmeli 3. Kalmalı) üzerinde belirtmeleri istenmiştir. Tüm bu işlemlerin ardından Lawshe analizi sonucuna göre 20 madde ölçek taslağının dışına çıkarılmış, 18 madde de öneriler doğrultusunda düzeltmeye tabi tutulmuştur. Taslak ölçeğin 80 maddeden oluşmasına karar verilmiştir. Genel uygulamalara geçilmeden önce, oluşturulan ölçek formu ve maddeler üzerinde fark edilmemiş herhangi bir imla, ifade veya biçim sorunu olabileceği sayılımasına bağlı olarak Türkçe öğretmenlerinin görüşleri alınıp gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bu uygulamalar 2013-2014 eğitim-öğretim yılı birinci kanaat döneminde gerçekleştirilmiştir.

Geçerlik Analizleri

Faktör analizi, yorumlanması oldukça güç olan birçok ilişkiyi açıklayan, birbirleriyle korelasyonu olan maddeleri yapısal olarak anlamlı, nispeten bağımsız faktörler altında toplayan çok değişkenli bir analiz tekniğidir. Faktör analizi çok sayıda değişkenden (maddeden) bu değişkenlerin birlikte açıklayabildikleri az sayıda tanımlanabilen anlamlı yapılara (faktörlere) ulaşmayı amaçlar (Büyüköztürk, 2002). Faktör analizi aynı zamanda bir yapı geçerliği (construct validity) analizi olarak da tanımlanmaktadır (Köymen, 1994). Bu bağlamda ölçeğin faktör yapısını belirlemeye yönelik olarak öncelikle dönüştürülmüş temel bileşenler analizi, ardından belirlenen faktörleri yorumlamada ve anlamlandırmada kolaylık sağlamak amacıyla Kaiser Normalleştirilmesiyle Varimax dik döndürme tekniği kullanılarak analiz yinelenmiştir. Faktör analizinin yorumlanabilir olduğuna da KMO ve Bartlett Testi sonuçlarına bakılarak karar verilmiştir. Tavşancıl (2002)'a göre faktör analizinde, örneklemden elde edilen verilerin yeterliliğini belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testi yapılmalıdır. KMO, bulunan değer 1'e yaklaştıkça mükemmel, 0.50'nin altında ise kabul edilemeyeceğini göstermektedir. Verilerin çok değişkenli normal dağılımdan gelip gelmediği Bartlett's testi ile test edilmektedir ki Bartlett's değerinin manidarlığı verilerin çok değişkenli bir normal dağılımdan geldiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda son olarak madde-toplam, madde-kalan ve madde ayırt edicilik işlemleri yapılmış ve sonuçlar tablolaştırılmıştır.

Faktör analizlerinde elde edilen yük değeri, bir maddenin tanımlanacak olan bir alt boyutta (faktörde) yer alıp almamasında kullanılan kritik değeridir ve maddenin söz konusu faktörle olan ilişkisini gösterir. Yük değerinin yüksek olmasına bağlı maddenin söz konusu faktör altında yer almasını meşrulaştıran bir değerdir. Belli bir grup madde bir faktörün altında yüksek yük değeri ile bulunuyorsa, bu maddeler ilgili faktörü tanımlayan/ölçen maddeler olarak yorumlanırlar. Genellikle bir maddenin yük değerinin 0.45 ve daha yüksek olması beklenirse de bu değer 0.30'a kadar indirgenmesi kabul görmektedir. Faktör yapılarının belirlenmesi amacıyla kullanılacak farklı teknikler bulunmakla birlikte temel bileşenler analizi (Principal Component Analysis) literatürde çok sık kullanılan yöntem olarak göze çarpmaktadır (Kleinbaum, Kupper ve Muller, 1987; Zeller ve Karmines, 1978'den akt. Otrar, 2006). Madde analizleri (madde-toplam; madde ayırt edicilik), herhangi bir ölçme aracının bütününde ya da alt ölçeklerinde bulunan maddelerin bütününde veya alt ölçeklerde anlamlı olarak yer alıp almadıklarını belirlemek amacıyla yapılmaktadır.

Güvenirlilik

Güvenirlilik bir test veya ölçme aracının ölçtüğü şeyi ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir (Tekin,1993). Likert tipi ölçeklerin güvenirliliği ölçmek için Cronbach Alfa katsayısı kullanılmıştır ki bu değer uyarlanan ölçek ve ölçeğin alt ölçekleri için iç tutarlılığı/homojenliği hakkında bilgi verir (Tezbaşaran, 1996, Tekin, 1993; Turgut, 1997; Yıldırım, 1999). Güvenirlilik bağlamında devamlılık kat sayısını belirlemek amacıyla test-tekrar test yöntemi de gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde toplanan veriler üzerinden gerçekleştirilen, geçerlik ve güvenilirlik analizlerine ait sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 1: KMO and Bartlett's Küresellik Testi Değerleri

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği		.927
Bartlett's Küresellik Testi	Ki-kare Değeri	16181.081
	S.Derecesi	3160
	p	.000

İlk aşamadaki KMO değeri, örneklem büyüklüğünün ve elde edilen verilerin seçilen analiz için uygun ve yeterli olduğunu, Bartlett's değerlerinin anlamlılığı da verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldikleri hipotezini destekler niteliktedir. Bu analizde açıklanan varyans yüzdesi %66,242 olab toplam 19 faktör bulunmuştur. Varimax döndürmesi ile birden fazla faktörden yük alan tüm maddeler elenerek faktör analizi işlemleri sonlandırılmıştır. Son aşamadaki faktör analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Tablo 2: Açıklanan Toplam Varyans Miktarları

Faktörler	Başlangıç Öz değerleri (Initial Eigenvalues)			Toplam Faktör Yükleri			F. Yüklerinin Döndürülmüş Toplamları		
	Top.	Vary%	Küm. %	Top.	Vary%	Küm. %	Top.	Vary%	Küm. %
1	9.130	32.607	32.607	9.130	32.607	32.607	7.643	27.296	27.296
2	2.691	9.612	42.219	2.691	9.612	42.219	2.345	8.374	35.669
3	1.961	7.002	49.221	1.961	7.002	49.221	2.135	7.627	43.296
4	1.388	4.959	54.180	1.388	4.959	54.180	1.807	6.453	49.749
5	1.178	4.205	58.385	1.178	4.205	58.385	1.697	6.059	55.808
6	1.099	3.926	62.311	1.099	3.926	62.311	1.461	5.218	61.026
7	1.022	3.649	65.960	1.022	3.649	65.960	1.298	4.637	65.663
8	1.001	3.575	69.535	1.001	3.575	69.535	1.084	3.873	69.535
9	.772	2.759	72.294						
10	.691	2.468	74.762						
...						
28	.182	.651	100.000						

Yapılan faktör analizlerde öncelikle eigen değeri 1 olarak belirlenmiş ve yapılan analizlerde 8 faktör olduğu belirlenmiştir. Açıklanan toplam varyans miktarı da %69,535 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3: Faktör Analizi Sonrası Dönüştürülmüş Bileşenler Matrisi

Faktör No	Maddeler	Faktörler							
		1	2	3	4	5	6	7	8
1	16	.842							
	19	.821							
	13	.818							
	15	.814							
	22	.800							
	21	.797							

	11	.782		
	10	.764		
	23	.734		
	18	.714		
	24	.698		
	51	.830		
2	53	.806		
	55	.799		
	41	.825		
3	42	.784		
	78	.632		
	62		.822	
4	58		.705	
	47		.570	
	26		.834	
5	25		.823	
	74		.778	
6	65		.684	
	03			.790
7	04			.782
8	34			.934

Varimax Dik Döndürme Tekniği kullanılarak maddelerin faktörlere dağılımına bakıldığında tüm maddelerin yalnızca bir faktörden yüksek değer (<.30) aldığı görülmüştür. Bu nedenle faktör analizi tamamlanarak faktörlerin isimlendirilmesine geçilmiştir.

Tablo 4: Faktör Analizi Sonucunda Belirlenen Alt Boyutlar ve Bu Boyutlardan Yük Alan Maddeler

Faktör	Madde Sayısı	Maddeler Numarası	
1.	Geliştirici etki	11	10, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24
2.	Akademik ilgi	3	51, 53, 55
3.	Gereksizlik algısı	3	41, 42, 78
4.	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	3	47, 58, 62
5.	Koşula Bağlı rehberlik	2	25, 26
6.	Gönüllülük	2	65, 74
7.	Görev alma	2	3, 4
8.	Alan dışı yönlendirme	1	34
Toplam	28	-	

Tablo 4'te görüldüğü üzere belirlenen birinci faktör 12 maddeden (10, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24); ikinci faktör 3 maddeden (51, 53, 55. maddeler); üçüncü faktör 3 maddeden (41, 42, 78. maddeler); dördüncü faktör 3 maddeden (47, 58, 62. maddeler); beşinci faktör 2 maddeden (25, 26. maddeler); altıncı faktör 2 maddeden (65, 74. maddeler); yedinci faktör 2 maddeden (3, 4. maddeler); sekizinci faktör 1 maddeden (34. madde) oluşmaktadır. Son hâlinde ölçek 28 maddeden oluşmaktadır. Her bir faktör, ilgili

faktörde yer alan maddeler incelenerek isimlendirilmiştir. Bu bağlamda birinci alt boyutun *geliştirici etki* alt boyutu olarak; ikinci alt boyutun *akademik ilgi* alt boyutu olarak; üçüncü alt boyutun *gereksizlik algısı* alt boyutu olarak; dördüncü alt boyutun *rehberlik etkinliklerine katılım* alt boyutu olarak; beşinci alt boyutun *koşula bağlı rehberlik* alt boyutu olarak; altıncı alt boyutun *gönüllülük* alt boyutu olarak; yedinci alt boyutun *görev alma* alt boyutu olarak; sekizinci alt boyutun ise *alan dışı yönlendirme* alt boyutu olarak isimlendirilmesi uygun görülmüştür. Ölçekte *faktörler içinde* ters madde bulunmamaktadır. Tüm faktörlerde ve toplamda puanların artması ilgili özelliğin artması şeklinde değerlendirilmektedir. Sekizinci faktörün tek maddeli olması nedeniyle bu faktör ölçek dışında çıkarılmıştır. Bu aşamanın ardından oluşan faktörler için güvenilirlik analizlerinin gerçekleştirilmesi işlemlerine geçilmiştir.

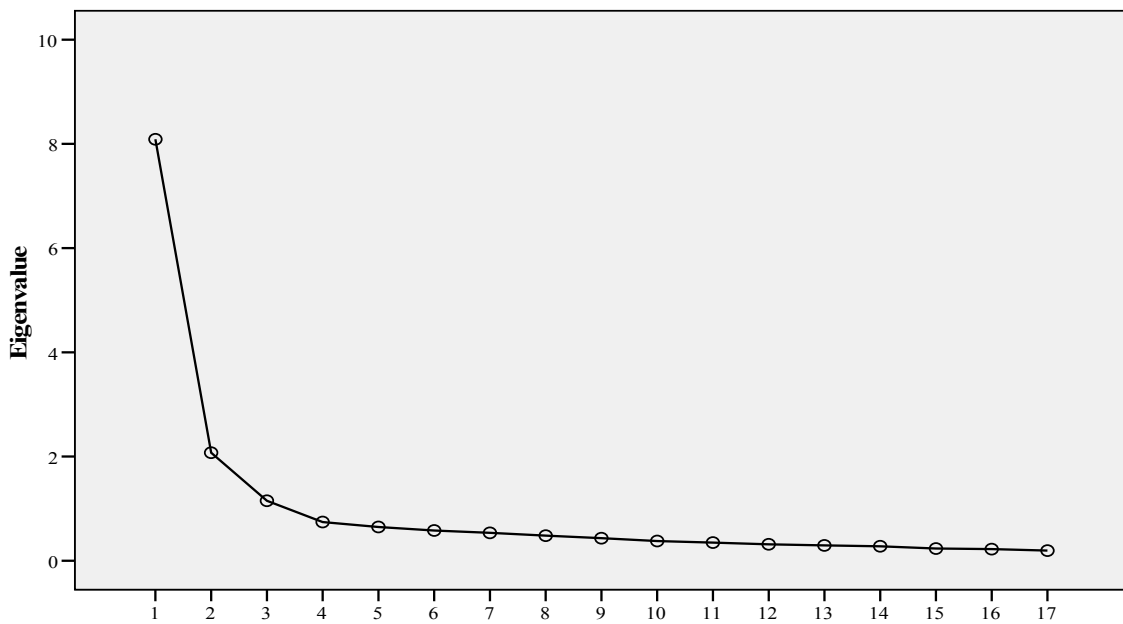
Yapılan iki kademeli iç tutarlık (Cronbach Alfa) analizinin ilkinde toplam alfa $\alpha=.720$ olarak belirlenmiş ve bu değeri düşüren madde olup olmadığı kontrol edilmiştir. Düşürücü yönde etkisi olduğu gözlenen on madde (03,04, 25, 26, 34, 41, 42, 55, 74, 78) elenerek ikinci kademe güvenilirlik analizi gerçekleştirilmiştir. Elenen maddeler nedeni ile bazı faktörler ortadan kalkmış ölçeğin üç faktörlü yapısına ulaşılmıştır. Üç faktöre ait faktör değerleri, yamaç-eğim grafiği ve güvenilirlik değerleri aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5: Açıklanan Toplam Varyans Miktarları

Faktörler	Başlangıç Öz değerleri (Initial Eigenvalues)			Toplam Faktör Yükleri			F. Yüklerinin Döndürülmüş Toplamları		
	Top.	Vary%	Küm. %	Top.	Vary%	Küm. %	Top.	Vary%	Küm. %
1	8.089	47.581	47.581	8.089	47.581	47.581	7.417	43.632	43.632
2	2.073	12.194	59.775	2.073	12.194	59.775	2.293	13.487	57.118
3	1.151	6.770	66.545	1.151	6.770	66.545	1.603	9.427	66.545
4	.743	4.368	70.913						
5	.648	3.811	74.724						
...									
17	.195	.146	100.000						

Yapılan faktör analizlerde eigen değeri 1 olarak belirlenmiş ve yapılan analizlerde 3 faktör olduğu belirlenmiştir. Açıklanan toplam varyans miktarı da %66,545 olarak hesaplanmıştır.

Scree Plot

Tablo 6: Faktör Analizi Sonrası Dönüştürülmüş Bileşenler Matrisi

Faktör No	Maddeler	Faktörler			Cronbach Alfa
		1	2	3	
1	16	.842			.943
	19	.821			
	13	.818			
	15	.814			
	22	.800			
	21	.797			
	11	.782			
	10	.764			
	23	.734			
	18	.714			
	24	.698			
	2	51		.830	
53			.806		
55			.799		
3	62			.822	.699
	58			.705	
	47			.570	
Toplam					.918

Tablo 6'da görüldüğü üzere belirlenen birinci faktör 12 maddeden (10, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24); ikinci faktör 3 maddeden (51, 53, 55. maddeler); üçüncü faktör 3 maddeden (47, 58, 62. maddeler) oluşmaktadır. RPFTÖ'nün iç tutarlık katsayıları da oldukça yüksek bulunmuştur. Cronbach Alpha değerleri $\alpha=.943$ (geliştirici etki) ile $\alpha=.699$ (rehberlik etkinliklerine katılım) arasında değişmektedir. Öte yandan ölçeğin toplamı içinse Alpha değeri $\alpha=.918$ olarak hesaplanmıştır. Bu değerler ölçeğin iç tutarlılığının son derece yüksek olduğu ortaya koymaktadır.

Bu işlemlerin ardından maddeler ve faktörler bazında ayırt edicilik işlemlerine geçilmiştir. Testin alt ve üst çeyreklerindeki (%27'lik) kişilerin aldıkları puanların birbiriyle ilişkisiz grup t testi ile karşılaştırılması ile elde edilen puanlardır. Buradaki amaç, o maddeye verilen cevabın alt ve üst gruplar arasında farklılaşım farklılaşmadığı ve dolayısıyla ayırt etme gücünü ortaya koymaktır (Ergin, 1995). Bu bağlamda faktör toplam puanlarına göre belirlenmiş üst %27 ve alt %27'lik grupların aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için bağımsız grup t-testi (independent samples t test) kullanılmış ve sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 7'de görüldüğü üzere, RPFTÖ ölçeği maddeleri, alt boyut ve toplam puanlarının ayırt ediciliklerini belirlemek üzere faktörler ve ölçek toplam puanlarına göre ayrı ayrı belirlenmiş, üst %27 ve alt %27'lik grupların aritmetik ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için bağımsız grup t-testi (independent samples t test) tüm gruplar için farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<.001$). Söz konusu farklılıklar üst %27'lik gruplar lehine gerçekleşmiştir. Elde edilen sonuçlar ölçek maddelerinin, alt boyut ve toplam puanlarının ayırt edici olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 7: Ölçek Maddeleri, Alt Boyut ve Toplam Puanlarının Ayırt Ediciliklerini Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Gruplar	N	\bar{x}	SS	Sh $_{\bar{x}}$	t Testi																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
						t	Sd	p																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
Madde 10	Alt	99	3.51	1.044	.105	-10.011	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.75	.660	.066				Madde 11	Alt	99	3.43	.971	.098	-12.288	196	.000	Üst	99	4.76	.454	.046	Madde 13	Alt	99	3.61	.988	.099	-11.756	196	.000	Üst	99	4.85	.360	.036	Madde 14	Alt	99	3.44	.982	.099	-12.560	196	.000	Üst	99	4.79	.411	.041	Madde 15	Alt	99	3.29	.961	.097	-13.844	196	.000	Üst	99	4.78	.464	.047	Madde 16	Alt	99	3.56	.906	.091	-12.748	196	.000	Üst	99	4.82	.388	.039	Madde 18	Alt	99	3.40	.999	.100	-10.956	196	.000	Üst	99	4.64	.504	.051	Madde 19	Alt	99	3.43	.981	.099	-12.535	196	.000	Üst	99	4.78	.418	.042	Madde 21	Alt	99	3.86	1.069	.107	-9.687	196	.000	Üst	99	4.93	.258	.026	Madde 22	Alt	99	3.62	.923	.093	-12.849	196	.000	Üst	99	4.89	.347	.035	Madde 23	Alt	99	3.63	.975	.098	-11.099	196	.000	Üst	99	4.82	.437	.044	Madde 24	Alt	99	3.31	1.046	.105	-11.494	196	.000	Üst	99	4.69	.565	.057	Madde 47	Alt	99	3.38	1.017	.102	-10.778	196	.000	Üst	99	4.62	.509	.051	Madde 51	Alt	99	2.61	.890	.089	-11.589	196	.000	Üst	99	4.03	.839	.084	Madde 53	Alt	99	2.98	.869	.087	-11.432	196	.000	Üst	99	4.28	.729	.073	Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000	Üst	99	3.81	.997	.100	Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst
Madde 11	Alt	99	3.43	.971	.098	-12.288	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.76	.454	.046				Madde 13	Alt	99	3.61	.988	.099	-11.756	196	.000	Üst	99	4.85	.360	.036	Madde 14	Alt	99	3.44	.982	.099	-12.560	196	.000	Üst	99	4.79	.411	.041	Madde 15	Alt	99	3.29	.961	.097	-13.844	196	.000	Üst	99	4.78	.464	.047	Madde 16	Alt	99	3.56	.906	.091	-12.748	196	.000	Üst	99	4.82	.388	.039	Madde 18	Alt	99	3.40	.999	.100	-10.956	196	.000	Üst	99	4.64	.504	.051	Madde 19	Alt	99	3.43	.981	.099	-12.535	196	.000	Üst	99	4.78	.418	.042	Madde 21	Alt	99	3.86	1.069	.107	-9.687	196	.000	Üst	99	4.93	.258	.026	Madde 22	Alt	99	3.62	.923	.093	-12.849	196	.000	Üst	99	4.89	.347	.035	Madde 23	Alt	99	3.63	.975	.098	-11.099	196	.000	Üst	99	4.82	.437	.044	Madde 24	Alt	99	3.31	1.046	.105	-11.494	196	.000	Üst	99	4.69	.565	.057	Madde 47	Alt	99	3.38	1.017	.102	-10.778	196	.000	Üst	99	4.62	.509	.051	Madde 51	Alt	99	2.61	.890	.089	-11.589	196	.000	Üst	99	4.03	.839	.084	Madde 53	Alt	99	2.98	.869	.087	-11.432	196	.000	Üst	99	4.28	.729	.073	Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000	Üst	99	3.81	.997	.100	Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018										
Madde 13	Alt	99	3.61	.988	.099	-11.756	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.85	.360	.036				Madde 14	Alt	99	3.44	.982	.099	-12.560	196	.000	Üst	99	4.79	.411	.041	Madde 15	Alt	99	3.29	.961	.097	-13.844	196	.000	Üst	99	4.78	.464	.047	Madde 16	Alt	99	3.56	.906	.091	-12.748	196	.000	Üst	99	4.82	.388	.039	Madde 18	Alt	99	3.40	.999	.100	-10.956	196	.000	Üst	99	4.64	.504	.051	Madde 19	Alt	99	3.43	.981	.099	-12.535	196	.000	Üst	99	4.78	.418	.042	Madde 21	Alt	99	3.86	1.069	.107	-9.687	196	.000	Üst	99	4.93	.258	.026	Madde 22	Alt	99	3.62	.923	.093	-12.849	196	.000	Üst	99	4.89	.347	.035	Madde 23	Alt	99	3.63	.975	.098	-11.099	196	.000	Üst	99	4.82	.437	.044	Madde 24	Alt	99	3.31	1.046	.105	-11.494	196	.000	Üst	99	4.69	.565	.057	Madde 47	Alt	99	3.38	1.017	.102	-10.778	196	.000	Üst	99	4.62	.509	.051	Madde 51	Alt	99	2.61	.890	.089	-11.589	196	.000	Üst	99	4.03	.839	.084	Madde 53	Alt	99	2.98	.869	.087	-11.432	196	.000	Üst	99	4.28	.729	.073	Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000	Üst	99	3.81	.997	.100	Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																								
Madde 14	Alt	99	3.44	.982	.099	-12.560	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.79	.411	.041				Madde 15	Alt	99	3.29	.961	.097	-13.844	196	.000	Üst	99	4.78	.464	.047	Madde 16	Alt	99	3.56	.906	.091	-12.748	196	.000	Üst	99	4.82	.388	.039	Madde 18	Alt	99	3.40	.999	.100	-10.956	196	.000	Üst	99	4.64	.504	.051	Madde 19	Alt	99	3.43	.981	.099	-12.535	196	.000	Üst	99	4.78	.418	.042	Madde 21	Alt	99	3.86	1.069	.107	-9.687	196	.000	Üst	99	4.93	.258	.026	Madde 22	Alt	99	3.62	.923	.093	-12.849	196	.000	Üst	99	4.89	.347	.035	Madde 23	Alt	99	3.63	.975	.098	-11.099	196	.000	Üst	99	4.82	.437	.044	Madde 24	Alt	99	3.31	1.046	.105	-11.494	196	.000	Üst	99	4.69	.565	.057	Madde 47	Alt	99	3.38	1.017	.102	-10.778	196	.000	Üst	99	4.62	.509	.051	Madde 51	Alt	99	2.61	.890	.089	-11.589	196	.000	Üst	99	4.03	.839	.084	Madde 53	Alt	99	2.98	.869	.087	-11.432	196	.000	Üst	99	4.28	.729	.073	Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000	Üst	99	3.81	.997	.100	Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																						
Madde 15	Alt	99	3.29	.961	.097	-13.844	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.78	.464	.047				Madde 16	Alt	99	3.56	.906	.091	-12.748	196	.000	Üst	99	4.82	.388	.039	Madde 18	Alt	99	3.40	.999	.100	-10.956	196	.000	Üst	99	4.64	.504	.051	Madde 19	Alt	99	3.43	.981	.099	-12.535	196	.000	Üst	99	4.78	.418	.042	Madde 21	Alt	99	3.86	1.069	.107	-9.687	196	.000	Üst	99	4.93	.258	.026	Madde 22	Alt	99	3.62	.923	.093	-12.849	196	.000	Üst	99	4.89	.347	.035	Madde 23	Alt	99	3.63	.975	.098	-11.099	196	.000	Üst	99	4.82	.437	.044	Madde 24	Alt	99	3.31	1.046	.105	-11.494	196	.000	Üst	99	4.69	.565	.057	Madde 47	Alt	99	3.38	1.017	.102	-10.778	196	.000	Üst	99	4.62	.509	.051	Madde 51	Alt	99	2.61	.890	.089	-11.589	196	.000	Üst	99	4.03	.839	.084	Madde 53	Alt	99	2.98	.869	.087	-11.432	196	.000	Üst	99	4.28	.729	.073	Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000	Üst	99	3.81	.997	.100	Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																				
Madde 16	Alt	99	3.56	.906	.091	-12.748	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.82	.388	.039				Madde 18	Alt	99	3.40	.999	.100	-10.956	196	.000	Üst	99	4.64	.504	.051	Madde 19	Alt	99	3.43	.981	.099	-12.535	196	.000	Üst	99	4.78	.418	.042	Madde 21	Alt	99	3.86	1.069	.107	-9.687	196	.000	Üst	99	4.93	.258	.026	Madde 22	Alt	99	3.62	.923	.093	-12.849	196	.000	Üst	99	4.89	.347	.035	Madde 23	Alt	99	3.63	.975	.098	-11.099	196	.000	Üst	99	4.82	.437	.044	Madde 24	Alt	99	3.31	1.046	.105	-11.494	196	.000	Üst	99	4.69	.565	.057	Madde 47	Alt	99	3.38	1.017	.102	-10.778	196	.000	Üst	99	4.62	.509	.051	Madde 51	Alt	99	2.61	.890	.089	-11.589	196	.000	Üst	99	4.03	.839	.084	Madde 53	Alt	99	2.98	.869	.087	-11.432	196	.000	Üst	99	4.28	.729	.073	Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000	Üst	99	3.81	.997	.100	Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																		
Madde 18	Alt	99	3.40	.999	.100	-10.956	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.64	.504	.051				Madde 19	Alt	99	3.43	.981	.099	-12.535	196	.000	Üst	99	4.78	.418	.042	Madde 21	Alt	99	3.86	1.069	.107	-9.687	196	.000	Üst	99	4.93	.258	.026	Madde 22	Alt	99	3.62	.923	.093	-12.849	196	.000	Üst	99	4.89	.347	.035	Madde 23	Alt	99	3.63	.975	.098	-11.099	196	.000	Üst	99	4.82	.437	.044	Madde 24	Alt	99	3.31	1.046	.105	-11.494	196	.000	Üst	99	4.69	.565	.057	Madde 47	Alt	99	3.38	1.017	.102	-10.778	196	.000	Üst	99	4.62	.509	.051	Madde 51	Alt	99	2.61	.890	.089	-11.589	196	.000	Üst	99	4.03	.839	.084	Madde 53	Alt	99	2.98	.869	.087	-11.432	196	.000	Üst	99	4.28	.729	.073	Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000	Üst	99	3.81	.997	.100	Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																
Madde 19	Alt	99	3.43	.981	.099	-12.535	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.78	.418	.042				Madde 21	Alt	99	3.86	1.069	.107	-9.687	196	.000	Üst	99	4.93	.258	.026	Madde 22	Alt	99	3.62	.923	.093	-12.849	196	.000	Üst	99	4.89	.347	.035	Madde 23	Alt	99	3.63	.975	.098	-11.099	196	.000	Üst	99	4.82	.437	.044	Madde 24	Alt	99	3.31	1.046	.105	-11.494	196	.000	Üst	99	4.69	.565	.057	Madde 47	Alt	99	3.38	1.017	.102	-10.778	196	.000	Üst	99	4.62	.509	.051	Madde 51	Alt	99	2.61	.890	.089	-11.589	196	.000	Üst	99	4.03	.839	.084	Madde 53	Alt	99	2.98	.869	.087	-11.432	196	.000	Üst	99	4.28	.729	.073	Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000	Üst	99	3.81	.997	.100	Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																														
Madde 21	Alt	99	3.86	1.069	.107	-9.687	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.93	.258	.026				Madde 22	Alt	99	3.62	.923	.093	-12.849	196	.000	Üst	99	4.89	.347	.035	Madde 23	Alt	99	3.63	.975	.098	-11.099	196	.000	Üst	99	4.82	.437	.044	Madde 24	Alt	99	3.31	1.046	.105	-11.494	196	.000	Üst	99	4.69	.565	.057	Madde 47	Alt	99	3.38	1.017	.102	-10.778	196	.000	Üst	99	4.62	.509	.051	Madde 51	Alt	99	2.61	.890	.089	-11.589	196	.000	Üst	99	4.03	.839	.084	Madde 53	Alt	99	2.98	.869	.087	-11.432	196	.000	Üst	99	4.28	.729	.073	Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000	Üst	99	3.81	.997	.100	Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																																												
Madde 22	Alt	99	3.62	.923	.093	-12.849	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.89	.347	.035				Madde 23	Alt	99	3.63	.975	.098	-11.099	196	.000	Üst	99	4.82	.437	.044	Madde 24	Alt	99	3.31	1.046	.105	-11.494	196	.000	Üst	99	4.69	.565	.057	Madde 47	Alt	99	3.38	1.017	.102	-10.778	196	.000	Üst	99	4.62	.509	.051	Madde 51	Alt	99	2.61	.890	.089	-11.589	196	.000	Üst	99	4.03	.839	.084	Madde 53	Alt	99	2.98	.869	.087	-11.432	196	.000	Üst	99	4.28	.729	.073	Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000	Üst	99	3.81	.997	.100	Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																																																										
Madde 23	Alt	99	3.63	.975	.098	-11.099	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.82	.437	.044				Madde 24	Alt	99	3.31	1.046	.105	-11.494	196	.000	Üst	99	4.69	.565	.057	Madde 47	Alt	99	3.38	1.017	.102	-10.778	196	.000	Üst	99	4.62	.509	.051	Madde 51	Alt	99	2.61	.890	.089	-11.589	196	.000	Üst	99	4.03	.839	.084	Madde 53	Alt	99	2.98	.869	.087	-11.432	196	.000	Üst	99	4.28	.729	.073	Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000	Üst	99	3.81	.997	.100	Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																																																																								
Madde 24	Alt	99	3.31	1.046	.105	-11.494	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.69	.565	.057				Madde 47	Alt	99	3.38	1.017	.102	-10.778	196	.000	Üst	99	4.62	.509	.051	Madde 51	Alt	99	2.61	.890	.089	-11.589	196	.000	Üst	99	4.03	.839	.084	Madde 53	Alt	99	2.98	.869	.087	-11.432	196	.000	Üst	99	4.28	.729	.073	Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000	Üst	99	3.81	.997	.100	Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																																																																																						
Madde 47	Alt	99	3.38	1.017	.102	-10.778	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.62	.509	.051				Madde 51	Alt	99	2.61	.890	.089	-11.589	196	.000	Üst	99	4.03	.839	.084	Madde 53	Alt	99	2.98	.869	.087	-11.432	196	.000	Üst	99	4.28	.729	.073	Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000	Üst	99	3.81	.997	.100	Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																																																																																																				
Madde 51	Alt	99	2.61	.890	.089	-11.589	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.03	.839	.084				Madde 53	Alt	99	2.98	.869	.087	-11.432	196	.000	Üst	99	4.28	.729	.073	Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000	Üst	99	3.81	.997	.100	Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																																																																																																																		
Madde 53	Alt	99	2.98	.869	.087	-11.432	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.28	.729	.073				Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000	Üst	99	3.81	.997	.100	Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																																																																																																																																
Madde 55	Alt	99	2.59	.926	.093	-8.939	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	3.81	.997	.100				Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000	Üst	99	4.75	.437	.044	Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																																																																																																																																														
Madde 58	Alt	99	3.78	.693	.070	-11.775	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.75	.437	.044				Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000	Üst	99	4.63	.564	.057	Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																																																																																																																																																												
Madde 62	Alt	99	3.72	.715	.072	-9.934	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.63	.564	.057				Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000	Üst	99	4.79	.219	.022	Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																																																																																																																																																																										
Geliştirici etki	Alt	99	3.51	.772	.078	-15.837	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.79	.219	.022				Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000	Üst	99	4.04	.671	.067	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																																																																																																																																																																																								
Akademik ilgi	Alt	99	2.72	.702	.071	-13.498	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.04	.671	.067				Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000	Üst	99	4.66	.367	.037	Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																																																																																																																																																																																																						
Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Alt	99	3.63	.607	.061	-14.551	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.66	.367	.037				Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																																																																																																																																																																																																																				
Toplam	Alt	99	3.40	.501	.050	-23.366	196	.000																																																																																																																																																																																																																																																																																																		
	Üst	99	4.64	.177	.018																																																																																																																																																																																																																																																																																																					

Tablo 8: Madde Toplam (Item-Total) ve Madde Kalan (Item-Reminder) Korelasyon Sonuçları

Maddeler	Toplam Puan			Madde Kalan	
	N	r	p	r	p
Madde 10	368	.697	.000	.648	.000
Madde 11	368	.756	.000	.716	.000
Madde 13	368	.769	.000	.733	.000
Madde 14	368	.734	.000	.690	.000
Madde 15	368	.808	.000	.775	.000
Madde 16	368	.814	.000	.786	.000
Madde 18	368	.712	.000	.666	.000
Madde 19	368	.804	.000	.772	.000
Madde 21	368	.710	.000	.668	.000
Madde 22	368	.765	.000	.729	.000
Madde 23	368	.684	.000	.637	.000
Madde 44	368	.719	.000	.670	.000
Madde 47	368	.517	.000	.444	.000
Madde 51	368	.494	.000	.411	.000
Madde 53	368	.504	.000	.433	.000
Madde 55	368	.399	.000	.303	.000
Madde 58	368	.501	.000	.448	.000
Madde 61	368	.417	.000	.354	.000

Tablo 8’de görüldüğü üzere madde toplam ve madde kalan analizlerinde tüm maddelerin toplam puan ile korelasyonlarının anlamlı olduğu görülmektedir ($p < .001$). Bu işlemlerin ardından faktörleri kendi aralarındaki ve faktörlerin toplam puanla aralarındaki ilişkilerin anlamlılığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson korelasyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 9: Faktörler Arası İlişkileri Belirlemek için Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Faktörler	Akademik ilgi	Rehberlik Etkinliklerine Katılım	Toplam
Geliştirici etki	.270*	.413*	.936*
Akademik ilgi	-	.387*	.546*
Rehberlik Etkinliklerine Katılım	-	-	.617*

* $p < .001$

Tablo 9’da görüldüğü üzere, faktörler arasında anlamlı bir ilişki bulunup bulunmadığını belirlemek amacıyla yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon analizi sonucunda tüm faktörler arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu ilişkiler en yüksek geliştirici etki alt boyutu ile rehberlik etkinliklerine katılım alt boyutu arasında ($r_{max} = .413$; $p < .001$); en düşük de geliştirici etki alt boyutu ile akademik ilgi alt boyutu arasında ($r_{min} = .270$; $p < .001$) düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 10: Test- Tekrar Test Güvenirliğini Belirlemek için Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

Puanlar	N	r	p
Geliştirici etki	41	.818	.000
Akademik ilgi	41	.833	.000
Rehberlik Etkinliklerine Katılım	41	.762	.000
Ölçek Toplam Puanı	41	.828	.000

Tablo 10'da görüldüğü üzere, Test- tekrar test güvenilirliğini belirlemek için yapılan Pearson çarpım moment korelasyon analizi sonucunda tüm alt boyutlar ve ölçek toplam puanı için puanlar arasındaki ilişki istatistiksel olarak pozitif yönde ve anlamlı bulunmuştur. En düşük ilişki katsayısı rehberlik etkinliklerine katılım alt boyutunda ($r=.762$; $p<.001$); en yüksek katsayı ise akademik ilgi alt boyutunda ($r=.833$; $p<.001$) gerçekleşmiştir. Bu sonuçlar ölçeğin farklı uygulamalarında tutarlı sonuçlar elde edildiğini, ölçeğin devamlılık katsayısı bağlamında güvenilir bulunduğunu göstermektedir. Tüm bu işlemlerin ardından elde edilen sonuçlar RPDTÖ' nin öğretmenlerin rehberlik hizmetlerine yönelik tutumlarını saptamada geçerli ve güvenilir biçimde kullanılabilecek bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymuştur.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışma kapsamında ilkök ve ortaokul öğretmenlerinin rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerine yönelik tutumlarını ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirilmiştir. Elde edilen bulgular ilkök ve ortaokul öğretmenlerinin rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerine yönelik tutumlarını belirlemede ölçeğin uygun niteliklere sahip olduğunu göstermektedir. Geliştirilen ölçeğin ilkök ve ortaokul öğretmenlerinin rehberlik ve danışma faaliyetlerine yönelik tutumlarını belirlemede araştırmacı ve öğretmenlere yardımcı olacağı ve alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Öte yandan ilgili literatürde benzer bir ölçek bulunmaması nedeniyle bu çerçevede yürütülecek çalışmalar için, geliştirilen ölçeğin önemli bir referans teşkil edeceği söylenebilir. Eğitimciler tarafından geçerli ve güvenilir biçimde kullanılabilecek bir ölçme aracı olduğundan hareketle, geliştirilen ölçeğin, ilkök ve ortaokul öğretmenlerinin rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerine yönelik tutumlarını belirlemede etkin bir veri toplama aracı olacağı düşünülmekte ve önerilmektedir. Bu çerçevede özel ve devlet okullardaki öğretmenlerin rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetlerine karşı tutumlarının belirlenerek çeşitli demografik değişkenler bağlamında incelenmesi, sonuçların karşılaştırılması bundan sonraki araştırmacılara önerilebilir. Ayrıca elde edilen verilerin daha sağlıklı bir şekilde genellenebilirliğini artırmak amacıyla araştırma daha büyük örneklem grupları üzerinde yinelenabilir.

KAYNAKÇA

Bakırcıoğlu, R. (2005). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Baltacıoğlu, İ. H. (1995). *Talim Terbiyede İnkılap*. İstanbul: MEB Yayınları.

Bülbül, Ö. (2009). *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Rehberlik Görevleriyle İlgili Tutum ve Davranışlarının İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.

Büyükoztürk, Ş. (2002). Faktör analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. *Eğitim Yönetimi Dergisi*, 32, 470-483.

Demir, M. (2010). *Sınıf Rehber Öğretmenlerinin Rehberlik Anlayışları ve Rehberliğe Yönelik Tutumları*,Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Gözütok, F. D. (1995). *Öğretmenlerin Demokratik Tutumları*. Ankara: Demokrasi Vakfı Yayınlar.

Kaya, A. (1994). *Milli Eğitim Bakanlığı Üst Düzey Yöneticilerinin ve Uzmanlarının Bazı Değişkenlere Göre Psikolojik Danışma ve Rehberlik Anlayışları*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya İnönü Üniversitesi.

Köymen, Ü. (1994). Öğrenme ve ders çalışma stratejileri envanteri : Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (1), 19-28.

Kuzgun, Y. (2000). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. Ankara: ÖSYM Yayınları.

Onur, M. (1997). *Giresun İli Merkez Liselerindeki Yönetici, Öğretmen ve Öğrencilerinin Rehberlik Anlayışlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Otrar, M. (2006). *Öğrenme Stilleri İle Yetenekler, Akademik Başarı ve ÖSS Başarısı Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Özdemir, İ.E. (1991). *Bazı Değişkenlerin Liselerdeki Öğrenci, Öğretmen, Danışman ve Yöneticilerin Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetlerinden Beklentilerine Etkisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Öztemel, K. (2000). *Kendini Ayarlama Becerilerini Algılamaları Farklı Öğretmenlerin Rehberlik Anlayışlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi* [Measurement of attitudes and data analysis with SPSS]. Ankara: Nobel Yayınları

Tekin, H. (1993). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Yargı.

Tezbaşaran, A. A. (1996). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: TPD Yayınları.

Tokgöz Gülsoy, S. (2004). *Öğretmenlerin Psikolojik Danışmanlara Yönelik Tutumlarını Ölçen Likert Tipi Bir Ölçme Aracının Geliştirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Turgut, M. F. (1997). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*. Ankara: Gül Yayınevi.

Yıldırım, C. (1999). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: ÖSYM Yayınları.

Rehberlik Ve Psikolojik Danışma Faaliyetlerine Yönelik Öğretmen Tutum Ölçeği Örnek Maddeler

Rehberlik faaliyetleri, öğretmen-öğrenci ilişkilerini olumlu yönde geliştirir.

Rehberlik faaliyetleri, öğrencilerin çok yönlü gelişmesini sağlar.

Rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetleri, kişilik gelişimi için önemlidir.

Rehberlik ve psikolojik danışma faaliyetleri öğretmenin eğitim-öğretim çalışmalarını etkin hâle getirerek öğretmene yardımcı olur.